

Sygn. akt II PZ 25/10

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Beata Gudowska

SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa T. S.

przeciwko P. – K. i M. K. Spółce Jawnej

o odszkodowanie i odprawę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 września 2010 r.,

zażalenia strony pozwanej na postanowienie zawarte w punkcie II wyroku Sądu

Okręgowego

z dnia 26 lutego 2010 r.,

1. uchyla zaskarżone postanowienie i znosi między stronami koszty postępowania za obie instancje;

2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 30 (trzydzieści) zł tytułem zwrotu opłaty od zażalenia, odstępując od obciążania powódki kosztami postępowania zażaleniowego w pozostałym zakresie.

Uzasadnienie:

T. S. (powódka) domagała się odszkodowania w związku z niezgodnym z prawem wypowiedzeniem umowy o pracę nakładczą w wysokości 3.378,00 zł. oraz odprawy pieniężnej w związku z zaniechaniem lub ograniczeniem systemu pracy nakładczej w wysokości 3.378,00 zł. Wniosła również o odstąpienie od obciążania jej kosztami ewentualnego zastępstwa prawnego P. – K. i M. K. Spółki Jawnej (pozwana).

Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 8 października 2009 r. w pkt 1 oddalił powództwo i zasądził w pkt 2 na rzecz pozwanej kwotę 450 zł tytułem kosztów procesu (zastępstwa procesowego); w pkt 3 nie obciążył powódki pozostałymi kosztami postępowania-wydatkami.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., Nr 363. poz. 1349 z późn. zm., dalej jako rozporządzenie).

W ocenie Sądu, na koszty w niniejszej sprawie składa się wynagrodzenie radcy prawnego:

- 900,00 zł. tytułem odszkodowania i odprawy pieniężnej stosownie do § 11 ust. 3 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 4 (wynagrodzenie za pracę lub odszkodowanie inne niż wymienione w pkt 4 - 75% stawki obliczonej na podstawie § 6 od wartości wynagrodzenia lub odszkodowania będącego przedmiotem sprawy), przy czym wartość przedmiotu sporu wynosiła 6.756,00 zł.

Sąd zważył, że art. 102 k.p.c. stanowiąc, iż w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo me obciążać jej w ogóle kosztami, urzeczywistnia zasadę słuszności i jako wyjątkowy stanowiący wyłom w zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu — me podlega wykładni rozszerzającej. Nie konkretyzuje on pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych,” toteż ich kwalifikacja należy do sądu, który — uwzględniając całokształt okoliczności konkretnej sprawy — powinien kierować się własnym poczuciem sprawiedliwości.

Sąd uznał, iż w niniejszej sprawie zachodzi szczególny przypadek uzasadniający zasądzenie od strony przegrywającej sprawę jedynie połowę kosztów procesu. Sąd miał bowiem na uwadze po pierwsze okoliczność, iż powódka mogła być subiektywnie przekonana o słuszności swego żądania, a nadto że jej dochód wynosi obecnie 670,00 zł.

Mając na uwadze powyższe, Sąd zasądził od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 450,00 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu - kosztów zastępstwa prawnego, o czym orzekł w punkcie 2 wyroku. W konsekwencji tego nie obciążył powódki kosztami postępowania w pozostałym zakresie - wydatkami, o czym orzekł w punkcie 3 wyroku.

Z wyrokiem nie zgodziła się powódka zaskarżając go apelacją w pkt 1 w części dotyczącej oddalenia powództwa o zasądzenie odprawy, oraz w pkt 2 w całości zaskarżając zażaleniem rozstrzygnięcie o zasądzeniu na rzecz pozwanego kwoty 450 zł tytułem kosztów postępowania.

W zażaleniu powódka zarzuciła naruszenie prawa procesowego, tj. art. 102 k.p.c. poprzez nie zastosowanie wobec niej w pełnym zakresie tego przepisu oraz § 11 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu poprzez przyjęcie, że wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego wobec oddalenia żądanie odszkodowania za rozwiązanie stosunku pracy wynosi 450 zł zamiast 60 zł. Wniosła o zmianę zaskarżonego zażaleniem rozstrzygnięcia poprzez odstąpienie od obciążenie kosztami postępowania.

Sąd Okręgowy 2008 r. wyrokiem z dnia 26 lutego 2010 r. zmienił zaskarżony wyrok w części, tj. w pkt 1 i 2 w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 3.378,00 zł tytułem odprawy (pkt 1) i zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 705,00 zł tytułem kosztów postępowania za obie instancje (pkt 2).

Odnosząc się do zażalenia powódki Sąd stwierdził, że dotyczy ono pktu 2 wyroku wobec tego bez znaczenia w tych okolicznościach są zarzuty odnoszące się w istocie nie do wynagrodzenia za roszczenie o odprawę tylko za odszkodowanie. Roszczenie o odszkodowanie zostało oddalone /pkt 1 wyroku/ a powódka /pkt 3 wyroku/ zwolniona została od kosztów postępowania co oznacza,

że w tym i kosztów wynagrodzenia pełnomocnika. To rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji uprawomocniło się, stąd też nie podlega ocenie w ramach postępowania apelacyjnego. Przedmiotem apelacji i zażalenia jest roszczenie o odpłatność i koszty procesu z tym związane, w tym wynagrodzenie radcy prawnego wywołane tym postępowaniem.

Na koszty w niniejszej sprawie zgodnie z zasadą wyrażoną art. 98 k.p.c. za obie instancje składają się: wynagrodzenie radcy prawnego - 450,00 zł. stosownie do § 5 i § 11 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 4 (75% stawki) oraz § 12 ust I pkt 1, tj. 225 zł za II instancję. Nadto opłata apelacji 30 zł, łącznie 705zł., o czym orzeczono jak w pkt 2 wyroku

Pozwana zaskarżyła zażaleniem powyższy wyrok Sądu drugiej instancji w części dotyczącej pkt 2 w całości w przedmiocie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zawartego w tym punkcie, zarzucając zaskarżonemu postanowieniu: 1. rażąco naruszenie przepisu art. 98 § 3 oraz § 4 k.p.c., jak również § 5 i § 11 ust. 1 pkt. 2 w zw. z § 6 pkt. 4 oraz § 12 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, poprzez przyznanie powódce zwrotu wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika, mimo iż nie była ona reprezentowana przez radcę prawnego, 2. rażąco naruszenie przepisu art. 98 § 1 k.p.c. oraz art. 100 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie, skutkujące brakiem uwzględnienia okoliczności, że powódka przegrała proces w 50%, 3. w przypadku uznania, że powódkę reprezentował radca prawny zarzuciła naruszenie przepisu art. 109 § 1 k.p.c. poprzez orzeczenie o zwrocie kosztów procesu mimo braku stosownego wniosku strony.

Mając na uwadze powyższe zarzuty wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez wzajemne zniesienie postępowania i o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania wywołanego niniejszym zażaleniem ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia i umorzenie postępowania w tym zakresie i o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania wywołanego niniejszym zażaleniem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie jest niesporne, że Sąd drugiej instancji zasądził od pozwanej na rzecz powódki koszty zastępstwa procesowego, na które składało się między innymi wynagrodzenie radcy prawnego. Zdaniem pozwanej, powódka nie była reprezentowana w procesie przez radcę prawnego, lecz przez syna, który jest wprawdzie radcą prawną, ale w niniejszym procesie nie występował jako profesjonalny pełnomocnik, co oznacza, że zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów wynagrodzenia radcy prawnego naruszało art. 98 § 3 i § 4 k.p.c.

Pogląd ten jest trafny. Przede wszystkim, stanowisko Sądu drugiej instancji nie respektuje konsekwencji wynikających z zawartego w art. 87 § 1 k.p.c. rozróżnienia pełnomocników procesowych na pełnomocników będących radcami prawnymi oraz pełnomocników pozostających ze stroną w określonym w tym przepisie stosunku rodzinnym. W niniejszej sprawie jest bowiem bezsporne, że syn powódki, P. S. nie został umocowany do reprezentowania powódki T. S. jako radca prawny, lecz jako jej syn, co wynika wprost z treści pełnomocnictwa z dnia 17 stycznia 2009 r. (k 30 akt sądowych) oraz że wszystkie pisma procesowe składane pełnomocnikowi pozwanej oraz wobec Sądu podpisywał wyłącznie imieniem i nazwiskiem, nie posługując się w nich tytułem zawodowym radcy prawnego. Nie ma zatem żadnych wątpliwości, że w niniejszym postępowaniu P. S. był pełnomocnikiem swojej matki T.S. jako jej syn, nie zaś jako radca prawny.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w postanowieniu z dnia 16 listopada 2000 r. III CZ 91/00, które Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawą w pełni podziela, wyodrębnienie wyżej wymienionych kategorii pełnomocników powoduje, że przepisy dotyczące pełnomocników będących adwokatami lub radcami prawnymi nie odnoszą się do osób będących pełnomocnikami z racji pozostawania ze stroną w stosunku rodzinnym. Jest tak, chociażby te osoby były zarazem adwokatami lub radcami prawnymi. To bowiem, że pełnomocnik, o którym mowa w art. 87 § 1 in fine k.p.c., jest zarazem adwokatem lub radcą prawnym pozostaje zasadniczo bez wpływu na jego pozycję prawną.

W rezultacie trafny jest zarzut naruszenia zaskarżonym postanowieniem art. 98 § 3 oraz § 4 k.p.c., ponieważ przepisy te, określające niezbędne koszty procesu oraz odsyłające do przepisów odrębnych regulujących między innymi wynagrodzenie radcy prawnego, nie mają zastosowania do niezbędnych kosztów procesu prowadzonego przez pełnomocnika, który został umocowany do prowadzenia procesu wyłącznie z racji tego, iż jest synem strony. Okoliczność, że jest zarazem radcą prawnym nie ma znaczenia prawnego, bowiem o charakterze pełnomocnictwa przesądza stosunek podstawowy, łączący pełnomocnika ze stroną, jakim w tym wypadku był wyłącznie stosunek rodzinny matki i syna.

Ocena, która ze stron przegrała sprawę oraz w jakim stopniu, należy do sądu. Dla dokonania tej oceny należy porównać roszczenia dochodzone z ostatecznie uwzględnionymi, a nie porównanie wyniku postępowania w poszczególnych instancjach (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 1965 r. I CZ 80/65, OSNCP 1966 nr 3 poz. 47). W niniejszej sprawie powódka domagała się odszkodowania w związku z niezgodnym z prawem wypowiedzeniem umowy o pracę nakładczą w wysokości 3.378,00 zł. oraz odprawy pieniężnej w związku z zaniechaniem lub ograniczeniem systemu pracy nakładczej w wysokości 3.378,00 zł. Roszczenie powódki o odszkodowanie zostało prawomocnie oddalone, a zatem wygrała ona proces tylko w części dotyczącej roszczenia o odprawę pieniężną (pkt 1 zaskarżonego wyroku). Sąd drugiej instancji zasądzając wyłącznie na rzecz powódki koszty postępowania naruszył przepis art. 98 § 1 k.p.c.

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.